

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 38 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4094**

2018 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2018 m. balandžio 11 d. sprendimo Nr. SV-S-658 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

Nepritarti Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 38 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-4094 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektu siūlomas reguliavimas nėra tikslingas, nes ugdymo proceso pokyčiai, orientuoti į vieningą lietuvių kalbos ugdymą visose Lietuvos mokyklose, prasidėjo įstatymo leidėjui Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (2011 m. kovo 17 d. įstatymo Nr. XI-1281 redakcija) 38 straipsnio 4 dalyje įtvirtinus, kad mokymosi pasiekimų patikrinimai organizuojami vienodi visų mokomųjų kalbų mokyklų mokiniams, nepažeidžiant lygių galimybių principo, apibrėžto šio įstatymo 5 straipsnyje. Visos bendrojo ugdymo mokyklos užtikrina lietuvių kalbos mokėjimą pagal bendrąją švietimo ir mokslo ministro patvirtintą programą (pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų). Toks reguliavimas skirtas plėsti valstybinės kalbos mokymą mokyklose tautinės mažumos kalba bei užtikrinti vienodas galimybes tautinėms mažumoms priklausantiems asmenims įgyti visų lygių išsilavinimą ir paskatinti visapusišką ir veiksmingą lygybę tarp tautinei mažumai ir tautinei daugumai priklausančių asmenų visose ekonominio, socialinio, politinio ir kultūrinio gyvenimo srityse.

Įgyvendinant minėtą įstatyminę normą nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. visose Lietuvos mokyklose (ir mokyklose tautinių mažumų mokomąja kalba, ir mokyklose lietuvių mokomąja kalba) buvo pradėta įgyvendinti Lietuvių kalbos ir literatūros vidurinio ugdymo bendroji programa (Vidurinio ugdymo bendrųjų programų, patvirtintų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 „Dėl Vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“, 2 priedas). Visoms Lietuvos mokykloms bendra Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendroji programa pradėta įgyvendinti nuo 2016 m. rugsėjo 1 d., o Lietuvių kalbos pradinio ugdymo bendroji programa – nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. sausio 25 d. įsakymas Nr. V-46 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. įsakymo Nr. ĮSAK-2433 „Dėl Pradinio ir Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ pakeitimo“).

Nuo 2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas visose Lietuvos mokyklose vykdomas pagal Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-1197 „Dėl brandos egzaminų ir įskaitų programų patvirtinimo“ (toliau – Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programa). 2018 metais mokiniai, mokėsi pagal vienodą Pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros programą, laikys vienodą pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą pagal Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-579 „Dėl Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programos patvirtinimo“.

Įstatymo projektu siūlymas lietuvių kalbos ugdymą reglamentuoti taip, kaip buvo reglamentuojama iki 2011 m. liepos 1 d., neatitinka teisinio tikrumo ir stabilumo principų bei pažeidžia tautinėms mažumoms priklausančių asmenų, kurių ugdymas jau kurį laiką vykdomas pagal

visiems (ir mokykloms tautinių mažumų mokomąja kalba, ir mokykloms lietuvių mokomąja kalba) vienodas lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas, ir tų, kurie per tą laiką jau yra išlaikę valstybinį ar mokyklinį lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą pagal tą pačią programą, pagal kurią laiko ir lietuvių mokomąja kalba ugdomi asmenys, interesus. Be to, siūlymas grįžti prie Lietuvos piliečių mokymo bendrojo ugdymo mokyklose pagal skirtingas lietuvių kalbos programas menkintų lietuvių kalbos kaip valstybinės kalbos prestižą visuomenės akyse, silpnėtų valstybinės kalbos kaip socialinės integracijos ir pilietinės visuomenės telkimo priemonės funkcija, tam tikrai Lietuvos piliečių daliai valstybinė kalba taptų antraeilė, mažėtų motyvacija ją gerai išmokyti, ryškėtų visuomenės grupių socialinė atskirtis.

2. Atsižvelgiant į skirtingą mokinių mokymosi patirtį, Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programos 27 punkte numatyta, kad kalbos taisyklingumo ir kalbinės raiškos normų aprašas kandidatų iš mokyklų lietuvių mokomąja kalba ir tautinės mažumos mokomąja kalba darbams vertinti pereinamuoju laikotarpiu yra nustatomas pagal Nacionalinio egzaminų centro tyrimų duomenis ir skelbiamas svetainėje www.nec.lt atitinkamai iki 2012 m., 2013 m., 2014 m., 2015 m., 2016 m., 2017 m., 2018 m., 2019 m. lapkričio 15 d.

Dar didesnis neproporcingai skirtingas tos pačios švietimo sistemos dalyvių vertinimas turėtų nepageidautinų pasekmių – taikant nuolaidas mokiniams, kurie mokosi mokyklose tautinės mažumos mokomąja kalba, būtų diskriminuojami tiek lietuvių, tiek tautinių mažumų mokiniai, kurie mokosi mokyklose lietuvių mokomąja kalba.

Pažymėtina, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. birželio 18 d. sprendime administracinėje byloje Nr. I²⁶¹–16/2013 konstatavo, kad atitinkamas teisinis reguliavimas, kuriuo buvo palengvintas lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas tautinių mažumų mokyklų abiturientams prieštarauja Konstitucijoje įtvirtintam visų asmenų lygybės principui.

3. Pažymėtina ir kaimyninių šalių patirtis valstybinės kalbos mokymo srityje. Lenkijos Respublikoje visi mokiniai mokosi pagal vienodą lenkų kalbos programą ir laiko vienodą egzaminą, nepriklausomai nuo mokyklos mokomosios kalbos. Latvijos Respublikoje 2018 metais paskelbti Švietimo įstatymo ir Bendrojo ugdymo įstatymo pakeitimai, numatantys per kelerius metus pereiti prie bendrojo vidurinio ugdymo tik valstybine kalba.

Ministras Pirmininkas

Švietimo ir mokslo ministras